

***Force majeure* aplinkybių, dėl kurių neįmanoma įvykdyti Europos arešto orderio, sąvoka neapima teisinių kliūčių, atsirandančių dėl asmens, kuriam išduotas arešto orderis, pareikštų ieškinių**

Jeigu atitinkamo asmens perdavimas per nustatytus terminus neįvyko, jis turi būti paleistas į laisvę

Rumunijos teisminė institucija išdavė Europos arešto orderius dėl Rumunijos piliečių C ir CD, siekiant įvykdyti penkerių metų laisvės atėmimo bausmes ir papildomas trejų metų laisvės atėmimo bausmes. Šios bausmės buvo skirtos už prekybą pavojingomis ir labai pavojingomis narkotinėmis medžiagomis, taip pat už dalyvavimą nusikalstamo susivienijimo veikloje.

Dėl C ir CD buvo pradėtos šių Europos arešto orderių vykdymo procedūros Švedijoje. 2020 m. priimtais sprendimais Švedijos institucijos nutarė perduoti C ir CD Rumunijos valdžios institucijoms. Vis dėlto prieš įvykdyti šiuos sprendimus dėl perdavimo C ir CD išvyko iš Švedijos į Suomiją. 2020 m. gruodžio 15 d. C ir CD buvo sulaikyti ir suimti Suomijoje pagal nagrinėjamus Europos arešto orderius.

2021 m. balandžio 16 d. sprendimais Suomijos Aukščiausiasis Teismas nutarė perduoti juos Rumunijos valdžios institucijoms. Centrinė kriminalinė policija nustatė pirmąjį perdavimo datą – 2021 m. gegužės 7 d. Iki šios datos C ir CD pervežimas oro transportu į Rumuniją negalėjo būti suorganizuotas dėl COVID-19 pandemijos. Antroji perdavimo data buvo nustatyta 2021 m. birželio 11 d. Vis dėlto šis perdavimas vėl buvo atidėtas dėl su oro transportu susijusių problemų. Trečioji CD perdavimo data buvo nustatyta 2021 m. birželio 17 d., o C perdavimo data – 2021 m. birželio 22 d. Vis dėlto ir vėl nebuvo įmanoma įvykdyti perdavimo; šįkart dėl to, kad C ir CD Suomijoje pateikė tarptautinės apsaugos prašymus.

Paskui C ir CD pareiškė ieškinį dėl, pirma, jų paleidimo į laisvę, motyvuodami tuo, kad pasibaigė perdavimo terminas, ir, antra, prašydami atidėti jų perdavimą dėl tarptautinės apsaugos prašymų. Šie ieškiniai buvo pripažinti nepriimtinais. Pagrindinė byla susijusi su C ir CD apeliaciniiais skundais dėl šių sprendimų Aukščiausiajame Teisme.

Pagrindų sprendimo 2002/584¹ 23 straipsnyje nustatytos taisyklės, taikomos asmenų, kuriems išduotas Europos arešto orderis, perdavimui, kai vykdančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos priima galutinį sprendimą tuos asmenis perduoti. Jei prašomas perduoti asmuo nebuvo perduotas per labai trumpą terminą, jis turi būti paleistas į laisvę pagal 23 straipsnio 5 dalį. Jeigu asmens perdavimas yra neįmanomas dėl *force majeure* aplinkybių, šis terminas gali būti pratęstas pagal 23 straipsnio 3 dalį su sąlyga, kad vykdančioji teisminė institucija ir išduodančioji teisminė institucija nedelsdamos susitaria dėl naujos perdavimo datos.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma siekia išsiaiškinti, ar *force majeure* sąvoka apima teises perdavimo kliūtis, atsirandančias dėl asmens, kuriam išduotas Europos arešto orderis, pareikštų ieškinių ir grindžiamas vykdančiosios valstybės narės teise, kai galutinį sprendimą dėl perdavimo priėmė vykdančioji teisminė institucija.

¹ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos – kai kurių valstybių narių pareiškimai dėl pagrindų sprendimo priėmimo (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24).

Šiandien priimtame sprendime Teisingumo Teismas patvirtino, jog **tai, kad asmuo, kuriam išduotas Europos arešto orderis, pareiškia ieškinį** pagal vykdančiosios valstybės narės nacionalinėje teisėje numatytas procedūras, **siekdamas ginčyti jo perdavimą išduodančiosios valstybės narės valdžios institucijoms arba priversdamas perdavimą atidėti, negali būti laikoma nenuspėjama aplinkybe.** Taigi tokios teisinės perdavimo kliūtys, atsirandančios dėl šio asmens pareikštų ieškinų, nėra laikomos *force majeure* atveju.

Darytina išvada, kad pagrindų sprendimo 23 straipsnyje numatyti perdavimo terminai negali būti laikomi sustabdytais dėl vykdančiojoje valstybėje narėje tebevykstančių procesų, kuriuos inicijavo asmuo, kuriam išduotas Europos arešto orderis, kai vykdančioji teisminė institucija priėmė galutinį sprendimą dėl perdavimo. Taigi vykdančiosios valstybės narės institucijos iš esmės išlieka įpareigos perduoti šį asmenį išduodančiosios valstybės narės institucijoms per nustatytus terminus.

Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, pirma, ar vykdančiosios teisminės institucijos įsikišimo reikalavimas įvykdomas, kai vykdančioji valstybė narė pveda policijai patikrinti, ar esama *force majeure* aplinkybių ir ar laikomasi sąlygų, reikalingų toliau laikyti atitinkamą asmenį suimtą, suprantant, kad tas asmuo turi teisę bet kuriuo metu kreiptis į vykdančiąją teisminę instituciją, kad ši priimtų sprendimą dėl pirma nurodytų aspektų. Antra, šis teismas siekia išsiaiškinti, ar 23 straipsnyje nustatyti terminai turi būti laikomi pasibaigusiais, taigi minėtas asmuo turi būti paleistas į laisvę, tuo atveju, jei būtų laikoma, kad vykdančiosios teisminės institucijos įsikišimo reikalavimas nebuvo įvykdytas.

Visų pirma Teisingumo Teismas konstatavo, kad **vykdančiosios teisminės institucijos įsikišimas**, kurio reikalaujama pagal pagrindų sprendimo 23 straipsnį, **siekiant įvertinti *force majeure* atvejo egzistavimą** ir prireikus nustatyti naują perdavimo datą, **negali būti patikėtas vykdančiosios valstybės narės policijai**, kaip antai kriminalinei policijai pagrindinėje byloje. Tai, kad vykdančiosios valstybės narės policija nustatė *force majeure* atvejį, o vėliau ir naują perdavimo datą, neįsikišus vykdančiajai teisminei institucijai, neatitinka pagrindų sprendimo 23 straipsnyje numatytų formalių reikalavimų, neatsižvelgiant į faktinę šio *force majeure* atvejo tikrovę.

Taigi, **vykdančiajai teisminei institucijai neįsikišus**, pagrindų sprendimo 23 straipsnyje numatyti **terminai negali būti pagrįstai pratęsti ir**, esant tokiai situacijai, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, **šie terminai turi būti laikomi pasibaigusiais.**

Teisingumo Teismas priminė, jog iš pagrindų sprendimo 23 straipsnio formuluotės aiškiai matyti, kad, **jeigu asmuo, kuriam išduotas Europos arešto orderis, vis dar yra sulaikytas, jis turi būti paleistas į laisvę, jei šie terminai pasibaigė.** Tokiu atveju nenumatyta jokios šios vykdančiosios valstybės narės pareigos išimties. Atsižvelgiant į vykdančiajai valstybei narei tenkančią pareigą tęsti Europos arešto orderio vykdymo procedūrą, šios valstybės narės kompetentinga institucija asmens, kuriam išduotas šis orderis, paleidimo į laisvę atveju privalo imtis visų, jos manymu, būtinų priemonių, kad tas asmuo negalėtų pabėgti, išskyrus priemones, susijusias su laisvės atėmimu.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005